

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

TIETOSUOJAILMOITUS TUTKIMUKSESTA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

12.02.2019

1. TUTKIMUKSEN NIMI, LUONNE JA KESTO

Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta ja kompassi – IKI
8/2018- 7/2021

2. MIHIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY PERUSTUU

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 6, kohta 1
 rekisteröidyn suostumus

3. TUTKIMUKSESTA VASTAAVAT TAHOT

Rekisterinpitäjä: Jyväskylän yliopisto, Seminaarinkatu 15, PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto. Vaihde (014) 260 1211, Y-tunnus 0245894-7. **Jyväskylän yliopiston tietosuojavastaava:** tietosuoja@jyu.fi, puh. 040 805 3297. Rekisterinpitäjä voi olla myös yksittäinen tutkija.

Lisätietoja tutkimuksen toteuttajista liitteessä 1.

4. TUTKIMUKSEN TAVOITE JA KERÄTTÄVÄT HENKILÖTIEDOT

Tämän tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa ja kehittää kielikasvatuksen innovaatioita sekä olosuhteita suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Kriittisen tarkastelun avulla tunnistetaan eri käytänteiden ja innovaatioiden hyödyt erilaisissa konteksteissa ja yhteisöissä sekä jaetaan eteenpäin toimivia innovaatioita ja niihin käytettyä materiaalia.

Aineistoa kerätään päiväkodeista, esiopetusryhmistä ja peruskouluista, jotka haluavat jakaa innovaationsa.

Käsiteltävät henkilötiedot

Hankkeessa käsitellään koulujen, päiväkotien, opettajien ja varhaiskasvattajien yhteystietoja, haastatteluvastauksia, havainnointimuistiinpanoja, valoku-

via toimitiloista ja materiaaleista. Lisäksi hankkeessa käsitellään videoaineistoja niistä päiväkodeista ja kouluista, joihin videointilupa on saatu. Videoissa voi joissain tapauksissa käydä ilmi myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Opettajien ja varhaiskasvattajien haastattelut tallennetaan sopimuksen mukaan ääni- tai videotiedostoina. Näitä analysoimalla laaditaan kirjalliset kuvaukset innovaatioista, jotka jaetaan julkisesti hankkeen nettisivuilla. Kartoitettuihin toimintamalleihin liittyvää materiaalia jaetaan eteenpäin julkisesti, niissä tapauksissa, joissa opettajat/varhaiskasvattajat haluavat jakaa itse kehittämänsä materiaalia myös muille kiinnostuneille.

Tutkimukseen osallistuvilta ammattilaisilta ja yhteisöiltä pyydetään lupa kirjallisten kuvausten ja otettujen valokuvien jakamiseen julkisesti. Ennen julkista jakamista kirjallisista kuvauksista ja valokuvista poistetaan ilmeisiä tunnistetietoja. Tutkimuslupia pyydetessä osallistujia kuitenkin informoidaan siitä, että hanke ei voi taata täyttä anonymiteettiä, sillä innovaatioiden kirjallisten kuvausten julkinen jakaminen voi tietyissä tapauksissa (esim. harvinainen innovaatio tai konteksti) mahdollistaa yksittäisen ammattilaisen tai yhteisön tunnistamisen. Lisäksi, jos opettajat, varhaiskasvattajat, koulut tai päiväkodit haluavat, on mahdollista säilyttää yksilölliset tiedot, jolloin innovaation jakamisen yhteydessä mainitaan innovaatiota/toimintamallia kehittänyt ammattilainen ja/tai yhteisö. Julkisesti ei kuitenkaan missään tapauksissa jaeta lasten suoria tunnistetietoja. Videoaineisto on sellaisenaan ainoastaan tutkimusryhmän käytössä, eikä sitä ole tarkoitus julkaista. Myöskään opettajien haastatteluja ei julkaista. Valokuvia materiaalista ja opetustiloista käsitellään ennen julkaisua niin, ettei niissä ole tunnistetietoja. Haastatteluiden ja videoaineistojen litteroinneista sekä havainnointimuistiinpanoista voidaan julkaisuissa käyttää suoria lainauksia, sen jälkeen, kun ilmeiset tunnistetiedot on poistettu.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Aineistoa kerätään päiväkodeista, esiopetusryhmistä ja peruskouluista, jotka haluavat jakaa innovaationsa. Aineistoa kerätään helmikuun 2019 puolivälistä alkaen hankkeen loppuun asti. Tutkimuksessa havainnoidaan koulun, päiväkodin, opettajan tai muun ammattilaisen käytänteitä ja toimintatapoja tavallisen toiminnan ohessa. Havainnoinneissa keskitytään opettajan/ varhaiskasvattajan toimintaan ja vuorovaikutukseen lasten/nuorten kanssa.

Aineistoa kerätään tutkimuslupien mukaisesti havainnoimalla innovaatioita sekä haastatteleamalla opettajia ja varhaiskasvattajia. Havainnoinneissa hyödynnetään hankkeen työntekijöiden tekemää havainnointirunkoa, johon kirjataan muistiinpanoja havainnoinnista. Lisäksi opetustunteja, tuokioita ja arjen tilanteita videoidaan, niissä tapauksissa, joissa kuvauslupa on saatu. Opetustiloista ja ammattilaisten käyttämistä materiaaleista otetaan valokuvia.

Haastatteluin ja keskusteluin kartoitetaan niiden opettajien, varhaiskasvattajien ja opettajaopiskelijoiden kokemuksia, jotka haluavat kertoa tarkemmin kehitettyjen toimintatapojen toimivuudesta ja sekä omien pedagogisten käytänteiden että yhteisöjen työtapojen kehittymisestä. Haastattelut äänitetään tai videoidaan, sen mukaan mitä on sovittu osallistujan kanssa. Haastatteluaineisto litteroidaan. Litteraatista voidaan julkaista suoria lainauksia hankkeen tavoitteiden mukaan.

Tutkimuksessa havainnoidaan koulun/päiväkodin tavanomaista toimintaa, eikä se näin ollen vaadi erityistä valmistautumista tutkimukseen osallistujilta. Tutkimuksessa tapahtuvat havainnointitapahtumat kestävät havainnointikohteesta riippuen yhdestä opetustuokiosta yhteen viikkoon. Jokaisen tutkimukseen osallistuvan yksikön henkilökunnan kanssa sovitaan erikseen havainnointien ajankohdat ja kestot. Tutkittavia informoidaan havainnointien kestosta ja ajankohdista erikseen.

Tutkimukseen osallistumiseen ei liity psyykkisiä tai fyysisiä haittoja ja riskejä osallistujille.

6. TUTKIMUKSEN MAHDOLLISET HYÖDYT JA HAITAT TUTKITTAVILLE

Tutkimus tuottaa tietoa innovatiivisista kielikasvatuksen käytännöistä, toimintatavoista ja olosuhteista eri puolilta Suomea sekä niiden kehittämistä.

Opettajat, varhaiskasvattajat, koulut ja päiväkodit saavat tietoa ajankohtaisista kielikasvatuksen innovaatioista, ja voivat halutessaan hyödyntää saamaansa tietoa ja materiaalia oman toimintansa kehittämiseen. Lisäksi hankkeeseen osallistuminen antaa mahdollisuuden verkostoitumiseen tutkimukseen osallistuvien asiantuntijaryhmien kesken.

Tutkimukseen osallistumisesta ei aiheudu haittaa osallistujille.

7. HENKILÖTIETOJEN SUOJAAMINEN

Tutkimuksessa kerättyjä tietoja ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Ammattilaisten ja yhteisöjen suorat tunnistetiedot kuten nimet tai paikannimet) häivytetään julkaisutavista tiedoista, ellei siihen olla annettu nimenomaista suostumusta tunnistetietojen käyttämiseen.

Tutkimuslupia pyydetessä osallistujia kuitenkin informoidaan siitä, että hanke ei voi taata täyttä anonymiteettiä, sillä innovaatioiden julkinen julkaminen voi tietyissä tapauksissa (esim. harvinainen innovaatio tai konteksti) mahdollistaa tunnistamisen. Julkaisuissa käytetään myös suoria lainauksia, pyrkien kuitenkin varmistamaan, etteivät osallistuvat ammattilaiset

ole helposti tunnistettavissa, elleivät he sitä itse halua. Lisäksi, jos ammattilaiset ja yhteisöt haluavat, on mahdollista säilyttää yksilölliset tiedot, jolloin innovaation jakamisen yhteydessä mainitaan innovaatiota/toimintamallia kehittänyt ammattilainen ja/tai yhteisö. **Julkisesti ei kuitenkaan missään tapauksissa jaeta lasten suoria tunnistetietoja.**

Kartoitettujen toimintamallien kuvauksia jaetaan eteenpäin julkisesti (esim. projektin kotisivujen ja muiden sopivien väylien kautta), niissä tapauksissa, joissa opettajat haluavat jakaa kehittämiään toimintamalleja ja niiden käyttöön tarvittavaa materiaalia myös muille kiinnostuneille.

Henkilötietojen suojaamiseksi käytetään seuraavia suojatoimia (valitse yksi tai useita/poista ne joita ei käytetä)

- tutkimuksella on vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä;
- henkilörekisterin käyttö perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan
- henkilörekisteriä käytetään vain historiallista tai tieteellistä tutkimusta varten
- henkilörekisteri hävitetään tai siirretään arkistoitavaksi tai sen tiedot muutetaan sellaiseen muotoon, ettei tiedon kohde ole niistä tunnistettavissa, kun henkilötiedot eivät enää ole tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistamiseksi.
- rekisterinpitäjän ja käsittelijän sisäiset toimenpiteet, joilla estetään pääsy henkilötietoihin;
- henkilötietojen pseudonymisointi;
- tietoturvalliset henkilötietojen käsittely-ympäristöt;
- muut organisatoriset toimenpiteet (kuten koulutus ja sopimukset tutkimusavustajien kanssa)

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Suoria tunnisteita ei poisteta analysointivaiheessa videoaineiston osalta. Videonauhoitukset ovat vain tutkimusryhmän käytössä.

Tutkimustuloksissa ja muissa asiakirjoissa yhteisöihin ja ammattilaisiin viitataan vain tunnistekoodilla, ellei ole annettu nimenomaista suostumusta käyttää ammattilaisen tai yhteisön nimeä tunnistekoodin sijaan. Tunnistekoodivainta, joka mahdollistaa henkilötietojenne yhdistämisen tunnistekodeihin säilytetään tietoturvallisesti, ja anonymisoitu osa aineistosta arkistoidaan

hankkeen päätyttyä tutkijoiden käyttämään tietokantaan (esim. Avoimen tiedon keskus).

Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston tutkimusaineiston käsittelyä koskevien tietoturvakäytänteiden mukaisesti.

8. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksessa valmistuu tieteellisiä julkaisuja, opinnäytetöitä, kongressi- ja seminaariesityksiä, opetusta ja täydennyskoulutusta, käytännön sovelluksia, raportteja ja opetus- ja koulutusmateriaalia.

Tuloksia ja materiaaleja jaetaan julkisesti hankkeen eri kanavien kautta. Tiedot kanavista jaetaan tutkimukseen osallistuviin yksiköihin.

9. TUTKIMUKSEN KUSTANNUKSET JA TALOUDELLISET SELVITYKSET

Tutkimukseen osallistumisesta ei aiheudu sinulle kustannuksia.

Tutkimuksen rahoituksesta vastaa Opetus- ja kulttuuriministeriö.

10. TUTKITTAVAN OIKEUDET JA NIISTÄ POIKKEAMINEN

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen.

Tutkittavalla on oikeus tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli tutkittava katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä. (lue lisää: <http://www.tietosuoja.fi>).

Lisätietoa tutkittavan oikeuksista: <https://www.jyu.fi/fi/yliopisto/tietosuojailmoitus/rekisteroidyn-oikeudet>

Rekisteröidyn EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksista voidaan **tarvittaessa** poiketa, jos oikeuksia rajoitetaan kansallisessa lainsäädännössä (HE 9/2018 vp), tieteellisessä tutkimuksessa seuraavin suojatoimin, jos se on tarpeellista:

1. Henkilötietojen käsittely perustuu tutkimussuunnitelmaan.
2. Tutkimuksella on vastuuhenkilö tai siitä vastaava ryhmä.
3. Henkilötietoja käytetään ja luovutetaan vain historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka muuta yhteensopivaa tarkoitusta (tilastointi) varten sekä muutoinkin toimitaan niin, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.

4.Lainsäädännön niin edellytettäessä on laadittu vaikutustenarviointi.

Poikkeaminen rekisteröidyn oikeuksista on mahdollista ainoastaan siltä osin kuin edellä kerrotut oikeudet todennäköisesti estävät tai vaikeuttavat suuresti tutkimuksen tarkoitusten saavuttamisen. Esimerkiksi tilanteessa, jossa tutkimusaineisto on täysin pseudonymisoitu tai anonymisoitu eikä rekisterinpitäjällä ole koodiavainta hallussaan, voisi rekisteröidyn tarkastusoikeuden käyttäminen vaikeuttaa tutkimuksen tekemistä suuresti.

Seuraavista rekisteröidyn EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksista poiketaan tässä tutkimuksessa:

Rekisteröidyn oikeus tietojensa poistamiseen (artikla 17). Oikeus todennäköisesti estäisi tieteellisen tutkimuksen tai vaikeuttaisi sitä suuresti.

Perustelu oikeuksista poikkeamiselle: Tietoja voidaan keräämisvaiheessa korjata, mutta koska osasta aineistoa poistetaan kaikki suorat tunnistetiedot analysointivaiheessa, tutkittavien tunnistaminen ei ole mahdollista tutkimuksen aikana.

11. HENKILÖTIETOJEN SÄILYTTÄMINEN JA ARKISTOINTI

Säilyttäminen

Rekisteriä säilytetään salasanasuojattuna yliopiston käyttämällä suojaetuilla ja varmuuskopioituilla alustoilla hankkeen ajan. Videoaineistoa säilytetään tunnisteellisena tutkimusryhmän käytössä. Muuta aineistoa säilytetään pseudonymisoituna, minkä jälkeen aineisto arkistoidaan.

Arkistointi

Arkistointi tapahtuu sen jälkeen, kun hankkeeseen liittyneet tutkimukset ovat päättyneet, eikä aineistoa enää käytetä alkuperäiseen tarkoitukseen. Tutkimusaineistoa on tarkoitus hyödyntää myös myöhemmissä tutkimuksissa ja osallistujia on informoitu siitä suostumuksen pyytämisen yhteydessä. Alkuperäiset videot ja muokkaamattomat valokuvat hävitetään hankkeeseen liittyvien tutkimusten päättyttyä. Editoidut videot säilytetään opetuskäytössä.

Anonymisoitu osa tutkimusaineistosta arkistoidaan tutkimuksen päättyttyä pysyvästi Avoimen tiedon keskuksen (<https://openscience.jyu.fi/fi>).

12. REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTTAMINEN

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista, voit olla yhteydessä yliopiston tietosuojavastaavaan. Kaikki oikeuksien toteuttamista koskevat pyynnot toimitetaan Jyväskylän yliopiston kirjaamoon. Kirjaamo ja arkisto, PL 35 (C), 40014 Jyväskylän yliopisto, puh. 040 805 3472, e-mail: kirjaamo(at)jyu.fi. Käyntiosoite: Seminaarinkatu 15 C-rakennus (Yliopiston päärakennus, 1. krs), huone C 140.

13. TUTKITTAVIEN VAKUUTUSTURVA

Jyväskylän yliopiston henkilökunta ja toiminta on vakuutettu. Vakuutus sisältää potilasvakuutuksen, toiminnanvastuuvakuutuksen ja vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen.

Liite 1: Tutkimuksen vastaavat tahot ja yhteyshenkilöt

Tutkimuksen vastuullinen johtaja: Josephine Moate, +358408053350, josephine.m.moate@jyu.fi, Ruusupuisto, RUU-Rakennus, Alvar Aallon katu 9, 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Yhteyshenkilö(t):

Tea Kangasvieri, +358406452817, tea.s.m.kangasvieri@jyu.fi, Ruusupuisto, RUU-Rakennus, Alvar Aallon katu 9, 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Anu Palojarvi, +358407683248, anu.k.palojarvi@jyu.fi, Ruusupuisto, RUU-Rakennus, Alvar Aallon katu 9, 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liisa Ranta-Ylitalo, liisa.e.ranta-ylitalo@jyu.fi, Athenaeum, A-rakennus, Seminaarinkatu 15, 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tutkimuksen suorittajat: Henkilötietoja käsittelevät ovat sopimussuhteessa yliopistoon (mukana on työntekijöitä opettajankoulutuslaitokselta, kasvatus-tieteiden laitokselta ja kieli- ja viestintätieteiden laitokselta). Lisäksi hankkeessa ovat mukana Åbo Akademin Vaasan yksikkö ja Turun yliopiston Rauman opettajankoulutuslaitos. Lisätietoja henkilöistä saa tutkimuksen johtajalta.

Henkilötietojen luovuttaminen:

Hankkeen tarkoituksena on yhteistyössä kartoittaa, tarkastella ja kehittää innovaatioita. Åbo akademi ja Turun yliopisto toimivat mahdollisina partnereina henkilötietoja sisältävän aineiston käsittelyssä. Tietoja voidaan luovuttaa tutkimusyhteistyökumppaneille alkuperäistä tarkoitusta varten. Siinäkin tapauksessa kaikkia osapuolia sitovat salassapitovelvollisuudet. Tiedot luovutetaan osittain koodattuina, jotta partneriyliopistot voivat osallistua aineiston analysointiin ja hankkeeseen liittyvään tutkimus- ja kehitystyöhön.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä on Jyväskylän yliopisto. Osa tutkimusaineistosta on partneriyliopistojen käytössä. Anonymisoitu osa aineistosta arkistoidaan hankkeeseen liittyvien tutkimusten päätyttyä Avoimen tiedon keskuksen (<https://openscience.jyu.fi/fi>).

Rekisterinpitäjällä on tietojenkäsittelysopimus Åbo akademin ja Turun yliopiston kanssa.

Åbo Akademi/ Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier
PL 311, 65101 VAASA
Y-tunnus: 0246312-1
Yhteyshenkilö: Prof. Liselott Forsman, +358 469219647,
liselott.forsman@abo.fi

ja

Turun yliopisto, Rauman yksikkö/ Opettajankoulutuslaitos
Seminaarinkatu 12, 26100 Rauma
Y-tunnus: 0245896-3
Yhteyshenkilö: Yliopistonlehtori Juli-Anna Aerila, +358 29 450 3526,
julaer@utu.fi